

keď Boh hovorí priamo *do ucha*

Slová dnešného kázňového textu sa nachádzajú v **Iz 50, 4**:

“

**Hospodin, Pán, dal mi jazyk učených, aby som
slovom vedel občerstviť ustatého; každé ráno
prebúdza mi ucho, aby som počúval ako učeník.**

”

Milí moji bratia a sestry,

učitelia, študenti, vážené
univerzitné spoločenstvo,

pri výklade a kázni Božieho Slova môže vykladajúci postupovať dvoma spôsobmi. Ten prvý je klasický. Znamená, že priamo v texte Písma nájdeme aktuálny a aplikovateľný odkaz Boha do našich životov. Ťaháme priamu a bezprostrednú čiaru z textu Písma k poslucháčovi. Ten druhý spôsob je menej používaný. Znamená, že na pozadí Božieho Slova veľmi kontrastne vynikne niečo, nad čím uvažujeme a čo má zvyčajne opačný charakter ako to, o čom hovorí Božie Slovo.

Keď ozrejmieme, o čom hovorí Božie Slovo, získame akoby kontrastné pozadie, na ktorom potom uvažovaná skutočnosť ukáže svoje skutočné kontúry a stane sa nám lepšie pochopiteľná. Klasik tohto prístupu v našom evanjelickom prostredí, váš bývalý univerzitný kolega a učiteľ Doc. Ján Grešo hovorieval – zhutnene povedané – že „až na pozadí Božej svätosti chápeme svoju hriešnosť“.

Tento druhý spôsob by som chcel použiť práve teraz, keď sa vám všetkým chcem prihovoriť na záver zimného semestra akademického roku 2020 / 2021. Áno, bol to zvláštny semester. Vy, vyučujúci i študenti ste ho prežili celý doma. Vyučovalo sa výhradne dištančne, online. Univerzita, jej teologická fakulta a prednáškové miestnosti jednotlivých katedier osireli, stali sa ľudoprázdny....

Znelo k nám Božie Slovo. Úryvok z proroka Izaiáša je jednou z piesní o Služobníkovi Hospodinovom. V tejto chvíli nezáleží na tom, kto podľa nás práve na tomto mieste a pod týmto tajuplným menom vystupuje; či jednotlivec, skupina, národ, alebo či tento text ukazuje výhradne do budúcnosti, na Mesiáša. Zamerajme sa iba na povedané. Služobník Hospodinov tu hovorí v jednotnom čísle, ako individuum.

Cíti sa byť učenikom, žiakom v Božej škole. Jeho vyučovanie prebieha veľmi osobne, intímne, iba vo dvojici s Hospodinom: „každé ráno“ - „prebúdza mi ucho“ - „aby som počúval“ - „ako učeník“. V tejto škole sa triafa asi priamo do čierneho, do najpodstatnejších položiek existencie, svedomia, povahy, poslania, Boha, Jeho vôle, spasenia. Ide tu vlastne o všetko podstatné, o čo v živote môže ísť. My ale nevnímame nikoho, iba tých dvoch: Služobníka Hospodinovho a jeho Učiteľa, Hospodina.

Toto je úplne legitímne spoločenstvo na odovzdávanie a formovanie viery –

dvojica, tvorená hovoriacim Bohom a počúvajúcim človekom.

Dobre pamätám, ako nám Prof. Karol Gábriš vysvetľoval, že slovo „homilein“ v pôvodnom antickom kontexte znamenalo

„dôverný rozhovor“, doslova „hovorenie do ucha“.

Homíliou starší vo viere formoval mladšieho vo viere. To, o čom hovorí Izaiáš, je potom absolútna podoba homílie: Boh ako Učiteľ hovorí do ucha človeku, učeníkovi. Tak je to dobré, tak je to v poriadku. Kto z nás by po tom netúžil? Kto by za takúto skúsenosť priamej a nespochybniteľnej Božej reči do situácií každodenného života nedal všetko?

Vezmime tento krásny Izaiášov obraz „absolútnej homílie“ a položme si ho ako pozadie. Čo na tomto pozadí má kontrastne vyniknúť? Akú skutočnosť máme rozoznať ako úplne odlišnú od tej, ktorú nám Izaiáš zobrazuje ako intimitu Boha a jedného človeka?

Je to latinská „universitas“. Ste to vy, univerzitný ľud, učitelia a študenti. Je to niečo iné, celkom opačné ako tichá dvojica Boha a človeka.

„Universitas“ bola vždy početným a hlasným spoločenstvom. Alebo ešte pre naše účely presnejšie povedané, samotné slovo „universitas“ neoznačovalo pôvodne „budovu“, školskú inštitúciu, ale spoločenstvo, súručenstvo, presne usporiadanú hromadu tiel a myslí, kolegiálne „zjednotenie“ učiteľov a študentov.

Vytvorili jeden organizmus, ktorý spolu žil, aj keď vnútorne bol štruktúrovaný a tvorený tými, ktorí poznanie mali a rozdávali a tými, ktorí za ním túžili a prijímali ho. Takto sa storočia študovala a študuje i teológia.

Z toho, čo o univerzitách vieme môžeme povedať, že na starých univerzitách kresťanského Západu bola práve „universitas“, rozumejme „zviazanie“, „jednota“ širokého školského spoločenstva, jedným z najzásadnejších princípov vzdelávania.

Pre študentov boli učitelia autoritami, ale žili spolu v tvorivej interakcii. Načúvanie a vzájomný dialóg podporoval štúdium, skúmanie, myslenie a tvorivosť. Pre študentov bol dôležitý živý, fyzický obraz učiteľa. Každé jeho gesto, intonácia, dôrazy, oduševnené hovorenie i dvihnutý prst. A to už nehovoríme o tom, aký dôležitý bol pre nich učiteľov život, súkromie, pozvanie do domácnosti, pozvanie k stolu, spoločný pobyt na bohoslužbe, prechádzka v univerzitnom parku. Áno, pred očami sa nám náhle vynára veľmi plastický obraz modernej renesančnej univerzity vo Wittenbergu a učiteľa Luthera so svojimi študentmi, teraz, v decembri, spoločne páliacimi pápežskú bullu. Bola to samozrejme spoločná, univerzitná záležitosť, nie izolovaná záležitosť jedného učiteľa. A študenti, tí vo vzájomnej interakcii spoznávali seba, svoje výšiny i slabosti, vytvárali pevné zväzky, motivovali sa k štúdiu, k láske ku poznaniu, v poslaní pre svet. Zásadne dôležité bolo nielen to, čo sa dialo za a pred katedrou, ale aj v jedálni, v izbách, na kostolných chóroch, áno, i v uliciach a pivničkách univerzitných miest. To všetko a ešte omnoho viac bola „universitas“, „zjednotenie“, skutočné bratstvo vyučujúcich a vyučovaných.

Ak trocha privrieme oči, dokážeme si živo predstaviť, ako na takto definovaných princípoch „universitas“ vlastne už storočia predtým fungovali – samozrejme, okrem klasických antických škôl – aj židovskí učitelia a ich žiaci.

Tí zo zavedených, preslávených inštitúcií, tí z vidieckych synagóg, i tí potulní, medzi ktorých patrili i galilejský učiteľ Ježiš so svojimi učeníkmi. Nie je to náhodný údaj, je to vážny fakt:

Ježiš mal učeníkov! Mal s nimi spoločenstvo, nie formálne, ale autentické, hlboké a ono bolo súčasťou Božích plánov spásy.

A oni neskôr zaznamenali nielen každý zásadný výrok a čin svojho Učiteľa, ale aj to, čo im poskytlo spoločenstvo a zjednotenie s Ním: Jeho vzdychy, gestá, emócie, Jeho nezlomnú dôveru v Otca, Jeho mlčanie pašií, agóniu na kríži. Toto všetko fyzické, bezprostredné, mäsité, bolo súčasťou ich galilejskej „universitas“; ich osobného formovania, rastu, vývinu, a ich neskoršieho apoštolstva a martýria.

Nerástli a nenapredovali tak, ako to bolo dané Služobníkovi Hospodinovmu – výhradne v intímnej dvojici s Bohom, ale v denno – dennom spoločenstve a komunikácii s Ježišom a medzi sebou.

V moci Ducha Svätého nám zanechali svoje nové poznanie, odvodené priamo z Ježišových slov, činov a povelkonočných odkazov; že viera v Ježiša je pravá, skutočná a zdravá vtedy, ak je prežívaná v spoločenstve.

Že k viere v Ježiša sme neboli povolaní ako osamelí hrdinovia, ale ako spoločenstvo.

Že cirkev je vlastne planetárnou „universitas“, kde v živej jednote a komunikácii medzi sebou a s Ježišom ako Pánom sa vyvíjame a rastieme na spasenie.

Vráťme sa ale napäť do aktuálneho času, do školy. Vy, milí moji, ste o tento rozmer „universitas“, ktorým je spoločenstvo, jeho jednota a mnohé prejavy, boli ochudobnení. Áno, v súčasnej kritickej situácii si treba vážiť všetkého hodnotného, čoho sa človeku predsa len dostane. Teda aj možnosti pokračovať v teologickom vzdelávaní online spôsobom, vďaka používaniu digitálnych technológií. Ale uvedomujem si a iste si to uvedomujete aj vy, že študent doma, s tvárou učiteľa na monitore, izolovaný od prostredia školy, od svojich spolužiakov a od živého diania v komunite, toto nikdy nebude „universitas“.

Jednako si chceme vážiť aj tieto „najmenšie veci“, aby sme boli neskôr hodní „pravých pokladov“. A tým pravým pokladom, ktorý mám v tejto súvislosti na mysli, nie je nič iné iba „universitas“; teologické vzdelanie, ktoré môže mladý človek získať v živom prostredí univerzity a na princípoch univerzity.

Milí študenti, oceňujem vašu trpezlivosť, s ktorou ste zvládli tento zvláštny, práve sa končiaci semester. Želám Vám veľa síl pred začiatkom skúškového obdobia a úspešné završenie semestra výborne zvládnutými skúškami. Ďakujem všetkým učiteľom za to, že sa prispôbili radikálne zmenenej situácii a vyučovali online.

Nie je to jednoduché, veríme, že urobili to najlepšie, čo mohli. Ďakujem všetkým predstaviteľom fakulty a zamestnancom, ktorí manažovali fakultu v nových, dosiaľ nezažitých a neprehľadných situáciách.

Toto všetko kladieme pod našu prvú a základnú, východiskovú, úprimnú vďaku a chválu Bohu! S Jeho pomocou ste všetci vy mohli prejsť zložitým obdobím svojho učiteľského i študentského života. Nevieme, ako dlho bude ešte trvať. Chceme byť trpezliví, pokorní a snaživí úplne po novom. Naozaj, spoločne si neželáme a neprosíme o nič viac a o nič menej, len to, aby sa čím skôr mohla vo všetkých smeroch obnoviť naša „universitas“.

Amen.

Mgr. Ivan Elko
generálny biskup ECAV

Trojediný Bože, uctievame Ťa, chválime Ťa, vyvyšujeme Ťa a
ďakujeme Ti!

Drahý Bože, veríme a vyznávame, že si Pánom všetkých okolností,
ktoré sa odohrávajú okolo nás. Aj celú pandemickú situáciu a náš
život v nej prijímame akoby z Tvojej ruky. Ty si jediným a
suverénnym Pánom všetkého. Povzbud', prosíme, našu každodennú
jednoduchú dôveru v Teba! Povzbud' nás v našich strachoch,
ťažkostiach, neistotách z toho, čo sa deje a čo môže prísť.

Pane Ježiši Kriste, Ty si si povolal k sebe spoločenstvo dvanástich
a sedemdesiatich a Ťahal si za sebou celý zástup „najmenších“.
Nebol si osamelý a ani si svojich nepripravoval na osamelosť, ale
vytvoril si spoločenstvo a na ňom založil cirkev. Hľadáme na to ako
na hlboké tajomstvo, že k Tebe nie sme povolaní ako izolovaní
osamelí hrdinovia, ale spoločne s inými. Že spoločne s inými sme
Tvojim vlastníctvom, Tvojim telom, cirkvou, a že práve to je dôležité
pre každého z nás osobne.

Duchu Svätý, Ty sa dokážeš prihovárať jednému človeku do ucha.
Prosím, prihováraj sa nám! Ty pôsobíš aj cez ohromné spoločenstvo
cirkvi. Prosíme, pôsob tak! Ty si nás pozval ku štúdiu teológie v
prostredí univerzity. Prosíme, Duchu Svätý, obnov naše živé
spoločenstvo a jednotu učiteľov a študentov. Daj nám cez toto
spoločenstvo mnoho toho, čo chceš dať ľudskému rozumu, srdcu,
svedomiu. Daj nám silu vydržať a dobre prijať i súčasnú izoláciu a
zmenené podmienky. Uč nás žiť z mála a očakávať od Teba tak veľa.

Sláva Bohu: Otcu i Synu i Duchu Svätému, ako bola na počiatku, i
teraz, i vždycky, i na veky vekov!

Amen.